

**Egy év – egy kép: Mi van a dobozban?
Napsarló! (1996)**

A kilencvenes közepétől két eseményre készültünk nagyon: a Hale-Bopp-üstökös 1997-es látogatására és az 1999-es teljes napfogyatkozásra. Az 1999-es évre nem csak azért készültünk, hogy minél több észlelési élményre tegyünk szert, hanem azért is, mert a teljes napfogyatkozás nagyszerű lehetőséget jelentett arra, hogy a csillagászatot minél szélesebb körben népszerűsítsük.

Ma már milliók emlékében él ott a két és fél perces nappali sötétség emléke, de 1996-ban, amikor képünk készült, talán csak néhány tucatnyi amatőr mondhatta el magáról, hogy látott már teljes napfogyatkozást. Ahogy akkoriban mondogattuk, 1999. augusztus 11-e főpróbája 1996. október 12-ére esett, ugyanis aznap 60 százalékos részleges napfogyatkozást figyelhattunk meg Magyarországról. Érdekes módon a nagyközönségnek nemhogy totalitás-élménye lett volna akkoriban, de – főleg a fiatalok – részleges napfogyatkozást is kevesen láttak. Nem számítva a nyolcvanas-kilencvenes évek „alig-fogyatkozásait”, melyek láthatóságát az időjárás is erősen befolyásolta, a legutóbbi látványos, jól észlelhető részleges napfogyatkozás 14 évvel korábban, 1982 decemberében történt.

1996. október 12-én egész nap felhőtlen, ragyogóan derült ég borult fölénk, ideális körülmények mellett figyelhette az ország a jelenséget. A „központi” bemutatóhelyet – az akkori igazgató, Horváth András szíveségéből – a budapesti Planetárium mellett alakítottuk ki, ahol távcsöves bemutatóval és kihangosított előadásokkal vártuk az érdeklődőket. Nem ez volt az első közös programunk a Planetáriummal, hiszen 1994 júliusában (üstökösbecsapódás) és 1995 augusztusában (szaturnuszgyűrű-átfordulás) is népes bemutatókat tartottunk az épület melletti parkban.

Az egyik legfontosabb probléma az volt, hogy miként tudjuk megóvni az érdeklődők szemének épségét. A napfogyatkozás-néző szemüvegek akkoriban még nem terjedtek el, így a minél erősebb (13-as fokozatú) hegesz-

tőüveget javasoltuk biztonságos megfigyelésre, illetve a lyukkamerát. (A sokak körében népszerű kormozott üveget mint rossz megoldást hoztuk fel.) 1996-os évképünkön épp egy lyukkamerát láthatunk működés közben. A doboz, amibe kicsit félve néz bele a képen látható kislány, Kereszturi Ákos készítette, aki már akkor is számos jó ötlettel segítette nagybemutatóinkat. Az apró nyíláson beszökő napfény a doboz átellenes oldalán figyelhető meg, a sötétben pedig nagyon feltűnő a kontrasztos sarló. Csak merje bele-dugni a gyerek a fejét a dobozba!

Bemutatónkon mintegy másfélszer érdeklődő vett részt. Sokan néztek bele napszűrős távcsöveinkbe, vagy kivetítéssel követték figyelemmel a feljemenyeket. Hegesztőövegeinket körbeadtuk (a végén mindegyiket hiánytalanul visszakaptuk). Voltak kreatív résztvevők is, egy lány gyertyaláng fölött kormozta be szemüvegét, egy amatőrtársunk pedig floppyból készített magának napfogyatkozás-néző alkalmatosságot.

A főpróba-napfogyatkozás természetesen az elektronikus média érdeklődését is felkeltette: az eseményről az MTV, a Duna TV és a TV3 híradói tudósítottak.

Mizser Attila